

Ungenau
Hommage aan Jan Hoet

Brief : aan Jan Hoet (2)

In 2013 heb je met de tentoonstelling 'Middle Gate' in Geel jouw laatste tentoonstelling gemaakt, een tentoonstelling die misschien een artistiek testament kan genoemd worden. Met deze tentoonstelling kwam je niet alleen terug naar een plek die in jouw persoonlijke biografie van uitzonderlijk belang is geweest, tegelijkertijd was 'Middle Gate' een duidelijke echo van de tentoonstelling 'Open Mind (Closed Circuits)' in 1989. Deze tentoonstelling in het Museum voor Hedendaagse Kunst- de benaming van S.M.A.K. voor 1999 - bracht op een ongeziene manier de avant-garde van de twintigste eeuw samen met hedendaagse posities, maar ook met het werk van patiënten. Het werk van deze laatsten wordt graag omschreven als outsider art, kunst die er dus buiten staat. Maar buiten wat? Buiten het conventioneel kader van hoe kunst gemaakt wordt, of buiten het kader hoe kunst waargenomen en gecanoniseerd wordt? Het is niet aan mij om deze vraag te beantwoorden, wel om vast te stellen hoe beide tentoonstellingen grenzen tussen vormen van kunstcreatie hebben permeabel gemaakt, hoe academische denkkaders vanuit de kunst zelf werden verpulverd. Beide tentoonstellingen brachten een hommage aan de menselijke verbeelding, aan het vermogen denken en handelen te transformeren in beelden, onafhankelijk in welke conditie deze zijn ontstaan. Hoe kon ik in de intieme kleine ruimtes van De Halle in Geel nu een tentoonstelling maken die dens en geladen een hommage brengt aan jou, maar vooral aan jouw visie? Het moet midden 2015 geweest zijn toen ik in Gent een kleine weerbarstige tentoonstelling gezien heb van de Oostenrijkse kunstenaar (en wijnhandelaar) Kurt Ryslavy. 'Ungenau' was de titel van één van de werken in de tentoonstelling, een werk uit 1991 : een klein verticaal nonchalant beschilderd doek beschermd en bewaard door een plexi-box met op een stuk tape het met de hand geschreven woord 'Ungenau'. Het centrum van het doek is wit en leeg, de randen snel aangezet in hoofdzakelijk rode en oranje penseelstreken. Onmiddellijk wist ik dat 'Ungenau' de titel van de tentoonstelling in Geel zou worden. Het woord kan best vertaald worden als onnauwkeurig, inaccuraat. 'Ungenau' voelde ik onmiddellijk aan als het bindmiddel tussen de context van Geel en zijn jarenlange specifieke traditie in geestelijke gezondheidszorg en de manier hoe jij, Jan, met een 'onnauwkeurige' precisie tentoonstellingen hebt neergezet met uitzonderlijk respect voor de kunstenaar. 'Ungenau' doet me ook denken aan het onvermogen van het huidige politieke apparaat en van onze samenleving om op een menselijk accurate manier om te gaan met de vluchtelingencrisis. 'Ungenau' als een ode aan de kunstenaar die de toeschouwer tot onnauwkeurigheid verplicht doordat hij genoodzaakt is anders te kijken, zich verplicht moet ontdoen van geijkte denkkaders. 'Ungenau' omdat er vermoedelijk in elk kunstwerk iets onaf is, iets dat aan het vermogen van het begrijpen ontsnapt. 'Ungenau' omdat het belangrijk is kritisch te kijken naar dat wat maatschappelijk als de norm wordt beschouwd, voor nauwkeurig wordt gehouden. 'Ungenau' omdat we het eenvoudig weg heel vaak niet meer precies weten.

'Ungenau' omdat de media er vandaag niet meer in slagen om grondig te informeren, maar om het evenement en de catastrofe als uitgangspunt te hanteren. 'Ungenau' omdat het blijkbaar geoorloofd is uitspraken te doen dat je beter bepaalde mensen in onze samenleving geen eten geeft. 'Ungenau' omdat het de menselijke kwetsbaarheid en de onzekere positie van de kunstenaar in onze samenleving omarmt. 'Ungenau' omdat het eenvoudigweg een veel accurater hulpmiddel is om ons in ons kijken te begeleiden. 'Ungenau' omdat veel kunstenaars met het onnauwkeurige het absoluut nauwkeurige hebben benaderd. 'Ungenau' als categorie die verwant is aan die van het sublieme. Net zoals het sublieme een ervaring kan genoemd worden waar het talige eindigt, zo is het onnauwkeurige een categorie die het esthetische vooroordeel uitrafelt. Met de tentoonstelling 'Ungenau' wordt met andere woorden aan de hand van een kleine maar nauwkeurige selectie uit de collectie van het S.M.A.K. een micro-universum gecreëerd dat zich verhoudt tot de omgeving van Geel en tot de samenleving vandaag, maar vooral tot de man aan wie hommage gebracht wordt en tot de collectie die hij voor het grootste deel heeft samengebracht voor het S.M.A.K.. 'Ungenau' is een gelaagd weefsel, als het ware verschillende stukken stof op elkaar dat het enigma van de kunst omarmt. 'Ne parler qu'avec les mots des autres, c'est ce que je voudrais. Ce doit être ça la liberté' leest men in het werk 'Les mots des autres' uit 2011 van Mehkitar Garabedian. Ik heb met deze tentoonstelling geprobeerd te spreken met de beelden van anderen, met de beelden van kunstenaars. Dit beschouw ik als een uitzonderlijk voorrecht om me met de taal van het tonen te kunnen uitdrukken, om aan de hand van de collectie van het S.M.A.K. een hommage te kunnen brengen aan jou, Jan Hoet. Net zoals ik het als een voorrecht beschouw om met jou vaak te hebben samengewerkt. 'Ungenau' is een portret, of een poging tot, van een visie op kunst, van een ode aan de 'onnauwkeurigheid'.

Philippe Van Cauteren, Brumadinho, 26 december 2015